

Ny på landbrukskontoret

Skogbruk, lov- og arealforvaltning
Presentasjon for nytilsatte i kommunene

5. november 2020

Helge Nordby

Seksjonssjef skogbruk og arealforvaltning

Fylkesmannen i Oslo og Viken

11.11.2020

Skogbruk, lov- og arealforvaltning – oppgaver

- Fylkesmannen er **Kompetansesenter** for kommunene innen forvaltning, økonomiske og juridiske virkemidler – formidle nasjonal politikk og bevisstgjøre kommunens rolle og ansvar

Skogbruk

- Skogbruksplanlegging
- Skogfond, rentemidler og kontroll
- Vei og infrastruktur
- Skogkultur – foryngelse og kontroll
- Næringsutvikling (skog), bioenergi og trebruk
- Lov- og tilskuddsforvaltning, herunder kontroll
- Annet
  - Kunnskapsgrunnlag (eks. vern)
  - Klima
  - Skogbrannberedskap
  - Strategiarbeid

Lovforvaltning

- Klagesaksbehandling
- Konesjonsloven
- Odelsloven
- Jordloven
- Skogloven
- Markaforskrift

Areal og plan

- Innspill planprosesser (regional og kommunal)
- Jordvern (følge opp regjeringens jordvernstrategi – landbruksdirektøren har innsigelsesrett)
- GiS og geodata (økt bruk av kart og GiS ved GEOVEKST og Norge Digidalt)

Skogbruksplanlegging

Skogbruksplanlegging er en oppgave som skogansvarlige i kommunene normalt ikke kommer borti ofte. Erfaringsmessig hvert 10- 15 år, derfor:

- «Sitt rolig og vent på signaler fra FM og engasjer deg når prosjektet igangsettes.»
- Fremdrift følger **Hovedplan for skogbruksplanlegging** i den enkelte region.
- Ved behov for kunnskap i perioden mellom prosjektene, ta kontakt med kompetente fagpersoner i kommune/fylket.

Forskrift om tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer

- <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2004-02-04-449>

ØKS står for «**ØK**onomisystem for **Skog**ordningene»

Systemet holder **oversikt over alle inn- og utbetalinger** til skogfond, pluss søknader og utbetalinger for tilskuddsordningene i skogbruket:

- Skogkultur – skogfond og tilskudd
- Veibygging – skogfond og tilskudd
- Driftstilskudd
- Miljøtilskudd

ØKS vil **snart** også være et system som **kan behandle hogstmeldinger** (vernskog og marka).

I tillegg tar ØKS vare på en mengde **statistikkinformasjon** om de forskjellige aktivitetene i skogen.

Det ligger **opplæringsmaterieill** under 'Hjelp-fanen' i ØKS.

Landbruksdirektoratet
Eiendomsledelse

Elektroniske tjenester | Økonomisystem for skogordningene (prod) | Kontakt oss

Pålogget som: pgranhe / 3000 - Viken | Logg ut
Versjon 12.5.7

Økonomisystem for skogordningene

Virkesdata Skogfond Tilskudd Skogbruksplan Veier Kontroll Rapporter Vedlikehold **Hjelp**

Hjelpesider >

Klikk på en hjelpesidekategori for å se tilgjengelige hjelpesider

- Generelt om ØKS (1)
- Virkesdata og innbetale skogfond (1)
- Skogfondskonto og skogfondsforvaltning (5)
- Tilskudd og søknader (2)
- Skogsveier (5)
- Skogbruksplan (2)
- Kart i ØKS (1)
- Forvaltning av rentemidler (1)
- For skogveier (WebSkas) (6)

Skogfond (I)

Skogfondet består av midler som skogeierne plikter å sette av ved alt salg av tømmer og biobrensel.

Formålet med ordningen er å sikre finansiering av en bærekraftig forvaltning av skogressursene.

Skogfondet skal gi skogeieren et bedre grunnlag for **langsiktige investeringer**.

Avsetning til skogfond inntektsføres og beskattes ikke før midler tas ut av fondet igjen – **85 % av uttaket blir ikke beskattet**.

Skogfond kan brukes til:

Skogkulturtiltak, som planting og ungskogpleie

Nybygging og ombygging av **skogsveger**, samt ombygging av velteplasser

Vedlikehold av skogsbilveger og velteplasser

Miljøtiltak, som pleie av kantsoner i skog

Skogbruksplanlegging

Bioenergianlegg og -utstyr for varmeleveranse

Forsikring av skog

Kursavgift og kursmateriell for kurs knyttet til skogens drift

Oppmerking av eiendomsgrenser i forbindelse med **jordskifte**

Det kan også dekke **merverdiavgift** knyttet til de aktuelle tiltakene (Obs! ikke skattefordel)

Skogfond (II)

Innbetaling til skogfond:

Skjer vanligvis ved at **tømmerkjøperen trekker skogfondsavsetningen** fra i oppgjøret med skogeier, og innbetaler dette til skogfondskontoen.

Ved **småsalg** direkte fra gården, av for eksempel materialer og ved, må **skogeier selv** innbetale til skogfond.

For **juletrær og pyntegrønt er det frivillig** å avsette til skogfond.

Utbetaling av skogfond:

Skogfondsmidler utbetales ved at skogeier sender et **refusjonskrav** til kommunen.

Skogeier må sende **søknadsskjema** på papir eller **'Skogfond på nett'** med dokumentasjon på utførte investeringstiltak.

Må gjøres **senest et år** fra utgangen av det kalenderår **investeringen ble gjennomført**.

Kommunen er **godkjenningsmyndighet** for de utførte tiltakene.

Fylkesmannen gjør den **fysiske utbetalingen** av pengene.

Revisjon skogfond:

- Ekstern revisor gjester kommunen hvert 4. år.

Nyttige lenker til skogfond og tilskudd:

Skogfond

[Om skogfond](#)

[Søknadsskjema skogfond](#)

[Regelverk skogfond](#)

[Publikasjoner](#)

[Spørsmål og svar](#)

Tilskudd

[Tilskuddsordninger i skogbruket](#)

[Publikasjoner](#)

[Spørsmål og svar](#)

Skogsbilveier – infrastruktur i skogbruket

Kommunen sin rolle:

- 1. Behandle søknad om bygging av landbruksveg** (nyanlegg – ombygging / bil- og traktorveg)
  - høring – vurdering – vedtak (registrering i fagsystem))

Forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier

- <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2015-05-28-550>

- 2. Behandle søknad om tilskudd til landbruksveg** (nyanlegg – ombygging / bilveg)

- vurdering (iht. retningslinjer/strategi) – vedtak (registrering i fagsystem))

Forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket

- <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2004-02-04-447>

Skogkultur, foryngelse og kontroll

Innen **skogkultur** er det **2 årlige kontroller**/kartleggingsordninger som **kommunene skal følge opp**:

Foryngelseskontrollen:

«Risikobasert» utvalg:

Skogeiere som har **avvik** mellom registrert hogst av gran og planting i skogfondssystemet.

Kontroll med instruks for oppfølging av skogeier.

Målet er å sikre bærekraftig skogbruk gjennom planting- eller tilrettelegging for naturlig foryngelse etter hogst (§ 6 i skogbrukslova).

Resultatkartlegging for skogbruk og miljø:

Tilfeldig utvalg av 3 år gamle hogster:

Kartlegge om hogst og foryngelse har skjedd innenfor gjeldende regelverk, mtp miljøhensyn, tilfredsstillende foryngelse m.m. (Forskrift om bærekraftig skogbruk).

Ikke kontroll: Målet er å gi et statistisk riktig bilde av virkningen av skogpolitikken.

Se også [Landbruksdirektoratet sine sider om kontroll av foryngelse](#).

Skogskader

1. Oppfølging av den nasjonale barkbilleovervåkningen:

- Administrere feller (bestilling, utsetting, telledager gjennom sesongen)
- Innrapportering til FM/NIBIO

2. Rapportere om aktivitet av skadegjørere til FM eller til NIBIO

3. Initiere tiltak og varsel til næringsaktører ved risiko for stort skadeomfang (kap. 4 i Forskrift om berekraftig skogbruk)

Se [NIBIO sine sider om barkbilleovervåkningen](https://www.nibio.no/sider/overvaking-barkbiller), samt andre skadebeskrivelser på [skogskader.no](https://www.skogskader.no).

Tilskudd og kontroll - skogkultur, klimatilak og veier uten tilskudd (I)

Kontrollplan:

Kommunene skal hvert år utarbeide en **risikobasert kontrollplan** som beskriver planlagt kontrollarbeid i kommunen.

Kontrollplanen skal bygge på en **risikovurdering av ordningene**.

Lokale retningslinjer for tildeling av tilskuddsmidler skal også inngå i denne risikovurderingen.

I kontrollplanen kan de **forskjellige tiltakene** innenfor en ordning ende opp med ulik risiko.

Kontrollplanen skal inneholde de **risikoindikatorene** som fører til at de må gjennomføre en **feltkontroll** av søknadsopplysningene.

Ordningene dette gjelder for:

- Tilskudd til **skogkulturtiltak**
- Tilskudd til **tettere planting** som klimatilak
- Tilskudd til **gjødsling** som klimatilak
- Krav om utbetaling fra **skogfond** til **skogkulturtiltak**
- Krav om utbetalinger fra **skogfond** til **veitiltak** som ikke er tilskuddsberettiget (eks. veivedlikehold)

Tilskudd og kontroll - skogkultur, klimatiltak og veier uten tilskudd (II)

Krav til omfang av kontroll:

Kommunen skal gjennomføre **risikobaserte feltkontroller** på **minimum 5 % av alle omsøkte tiltak** hvert år.

Alle kommuner skal gjennomføre **minst 3 feltkontroller årlig**.

Dersom risikovurderingen tilsier det, **bør flere** enn 5 % av tiltakene kontrolleres.

Feltkontroller:

Alle gjennomførte feltkontroller **skal** registreres i ØKS.

- Kan gjøres mens refusjonskrav og søknad føres i ØKS
- Eller i etterkant av anvisning av skogfond (og tilskudd)

Feltkontrollene må registreres **innen utgangen av kalenderåret** de er gjennomført.

Kommunen skal, så langt det lar seg gjøres, **gjennomføre feltkontrollene før utbetaling** av skogfondsmidler og **før behandling** av eventuell søknad om tilskudd.

Se **«Veileder for risikobasert kontroll av tilskudd til skogkultur og utbetalinger fra skogfond»** på Landbruksdirektoratets nettsider –

<https://www.landbruksdirektoratet.no/no/eiendom-og-skog/om-skogbruk/tilskudd/publikasjoner/veileder-for-risikobasert-kontroll-av-tilskudd-til-skogkultur-og-utbetalinger-fra-skogfond>

Tilskudd og kontroll – veibygging

100 % av veianleggene **skal ferdiggodkjennes** før sluttutbetaling.

Dette innebærer:

- **Resultatkontroll** (gjennomføres **i felt** og **føres i ØKS**) – er veien bygget etter veinormaler med byggebeskrivelse, og er eventuelle vilkår oppfylt?
- **Revisjon** av regnskap – **føres i ØKS**.

Markaforskriften

Egen forskrift som gir noen føringer for hogst i det som er definert som marka i **Lier, Hole, Ringerike, Jevnaker, Lunner, Asker, Bærum, Oslo, Nittedal, Nannestad, Gjerdrum, Lillestrøm, Lørenskog, Rælingen, Enebakk og Nordre Follo kommuner**

Maksimal **flatestørrelse** er 30 dekar i sentrale strøk og 50 dekar i mer perifere kommuner.

Meldeplikt før hogst – kommunen må godkjenne hogstene – er å anse som en søknadsplikt.

Klager – skal først behandles av kommunen – hvis klagen ikke tas til følge skal den sendes til **FM for endelig avgjørelse**.

Dagens forskrift er fra 1993 - Høring av ny forskrift i 2017.

Forskrift om skogbehandling og skogsdrift for skogsområder i Oslo og nærliggende kommuner (Marka)

- <https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/1993-04-02-268?q=skogbehandling+og+skogdrift>

Lovforvaltning

Forvaltningsloven <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1967-02-10>

Jordloven (§ 8 driveplikt, § 9 forbud mot omdisponering, § 12 deling av eiendom)

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1995-05-12-23>

Konsesjonsloven (i utgangspunktet er alt erverv av fast eiendom konsesjonspliktig, men det gjelder med mange og viktige unntak) (boplikt – lovbestemt boplikt, vilkår om boplikt, boplikt i kommuner som ønsker helårs boplikt)

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2003-11-28-98>

Eksempler på andre aktuelle lover: Skogbrukslova, Naturmangfoldlova, Vannressurslova

Aktuelle rundskriv:

*Rundskriv M-1/2013, **Omdisponering og deling**, sist endret januar 2018*

<https://www.regjeringen.no/contentassets/4f31342b1b3a4b5795c866311e5b7f99/rundskriv-m-1-2013-omdisponering-og-deling-jan-2018.pdf>

*Rundskriv M-2/2017, **Driveplikt** etter jordloven*

https://www.landbruksdirektoratet.no/no/eiendom-og-skog/eiendom/driveplikt/regelverk/_attachment/66397?_ts=15e5bc9c358&download=true

*Rundskriv M-3/2017, **Konsesjon, priskontroll og boplikt***

<https://lovdata.no/static/RDEP/m-2017-0003.pdf>

Ansvar og roller

Lokalt er det **kommunen** som er **landbruksmyndighet**.

Kommunens avgjørelser **kan påklages** til fylkesmannen.

Kommunens og fylkesmannens myndighet er fastsatt i følgende forskrift:

<https://lovdata.no/dokument/DEL/forskrift/2003-12-08-1479>

§ 1 første og annet ledd:

«**Kommunen avgjør saker** i henhold til konsesjonsloven, jordlova og odelsloven der avgjørelsesmyndigheten ikke er lagt til andre organer etter § 3 til § 5. Kommunen avgjør også om det skal tas steg til odelsfrigjøring etter odelsloven § 30 og § 32, jf. odelsloven § 33.

Kommunen kan likevel ikke avgjøre saker der kommunen er erverver, eier eller overdrager av eiendommen eller har annen tilknytning til den. I slike tilfeller **skal saken sendes til avgjørelse hos klageorganet etter vanlig saksforberedelse**, jf. forskrift om saksbehandling mv. i kommunen i saker etter konsesjonsloven, jordloven, odelsloven og skogbruksloven § 1, 1. punktum.»
Kommunens vedtak etter § 1 kan påklages til fylkesmannen, jf. forskriftens § 8.

Fylkesmannens myndighet:

§3 første ledd:

«**Fylkesmannen avgjør saker som gjelder:**

- 1. begjæring av tvangssalg** gjennom namsmyndighetene i henhold til konsesjonsloven § 19 første og annet ledd.
- 2. bortfall av rettigheter etter konsesjonsloven** § 19 annet ledd, jf. § 3 og § 18.
- 3. tvangsmulkt etter konsesjonsloven** § 16 første ledd og tvangsgebyr etter jordlova § 20.
- 4. spørsmålet** om en eiendom med flere registernummer må regnes som **én driftsenhet** etter jordloven § 12 sjette ledd.
- 5. odelsfrigjøring** etter odelsloven § 30 og § 32.»

Fylkesmannens vedtak etter § 3 kan påklages til Landbruksdirektoratet, jf. forskriften § 9.

Arealforvaltning - Landbrukspolitiske mål

- **Nasjonal jordvernstrategi**

- Maksimal årlig **nedbygging av matjord** skal nasjonalt **begrenses til 4 000 dekar per år** innen 2020, en skjerpelse på 30 % sammenlignet med tidligere mål.
- <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-1-s-20182019/id2613210/?ch=7>

- **FNs bærekraftsmål**

- Utrydde sult (mål nr. 2), jf. nr. 11 og nr. 13 m.fl

- **Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023**

- <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nasjonale-forventninger-til-regional-og-kommunal-planlegging-20192023/id2645090/>

- **Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging**

- <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/Statlige-planretningslinjer-for-samordnet-bolig--areal--og-transportplanlegging/id2001539/>

- **Fylkesmannens forventningsbrev 2019-2020**

- *Fra Fylkesmannen i Oslo og Viken:*
- https://www.fylkesmannen.no/globalassets/fm-oslo-og-viken/plan-og-bygg/fmov_forventninger_arealplanlegging_2019_2020.pdf

Kommunens rolle og ansvar i arealsaker

- *Hva kan kommunen gjøre for å styrke landbruket?*
  - Legge **nasjonale og regionale planer** og føringer til grunn for planleggingen.
  - **Involvere «landbrukskontoret»** i planleggingen.
  - Påse at **konsekvensutredninger** inkluderer landbrukets ressursgrunnlag.
- *Landbruksdirektoratets **temaside** om **jordvern**:*
  - <https://www.landbruksdirektoratet.no/no/miljo-og-okologisk/areal-og-jordvern/jordvern>

Kart, geodata og AR5

Landbruksregisteret skal holdes **løpende oppdatert** ved at kommunen ajourholder AR5 i sentral kartdatabase (SFKB).

- AR5 er et nasjonalt klassifikasjonssystem for markslag.
- Viktig med god dialog mellom Landbrukskontor og geodataavdeling/-medarbeider i kommunen(e).

I tillegg må **grunneiendomstabellen** i Landbruksregisteret holdes oppdatert med hensyn på grunneiendommer som tilhører de ulike landbrukseiendommene.

Aktuelle nettsteder:

1. *Kontinuerlig ajourhold av AR5:* <https://www.nibio.no/tema/jord/arealressurser/arealressurskart-ar5/kontinuerlig-ajourhold>
2. *Periodisk ajourhold av AR5:* <https://www.nibio.no/tema/jord/arealressurser/arealressurskart-ar5/periodisk-ajourhold>
3. *Klassifikasjonssystemet for AR5:* <https://www.nibio.no/tema/jord/arealressurser/arealressurskart-ar5/klassifikasjonssystem-ar5>
4. *Geovekst-samarbeidet:* <https://kartverket.no/geodataarbeid/geovekst>
5. Det er også et mål at alle kommuner skal ha en skriftlig rutinebeskrivelse av det løpende ajourholdet (mener det står i årets tildelingsbrev). *Et eksempel på en slik rutinebeskrivelse finnes her:*
https://www.nibio.no/tema/jord/arealressurser/arealressurskart-ar5/kontinuerlig-ajourhold/_/attachment/inline/59bed475-c916-4c58-b44e-9cf787fe0b67:e4fa89349cc55a941b515ff70829ea0ffe454490/FDV-rutinebeskrivelse%20for%20AR5_20171026.pdf

Noen eksempler på andre oppgaver landbrukskontoret i kommunene kan ta del i:

- **Næringsutvikling**
  - Trebruk, bioenergi, lokal mat, Inn på tunet
- **Skogbrannberedskap**
  - Brannsjefen i kommunen har hovedansvaret
- **Kunnskapsgrunnlag**, eks i frivillig vern og klimaarbeid

En siste oppfordring:

- Er det behov for korte kurs og kompetanseheving?
  - Gi tilbakemelding ved evaluering.

Spørsmål?

Fylkesmannen i Oslo og Viken

Facebook [fmov.no](https://www.facebook.com/fmov.no)

Nettside fylkesmannen.no/ov